

Sporirea ratingului USARB prin repozitoriul instituțional

Una dintre principalele sarcini ale universității moderne, ca instituție multidisciplinară de nivel european, este de a îmbunătăți calitatea serviciilor educaționale, în conformitate cu standardele profesionale naționale și internaționale. Ratingurile internaționale și naționale sunt acele instrumente care determină nivelul de calitate al serviciilor educaționale și eficiența activităților științifice ale universităților, asigurând transparența sistemului de învățământ în ansamblu.

Pentru a-și asigura un loc cu o mai mare vizibilitate în clasamentele internaționale și naționale, universitățile trebuie să facă publice rezultatele cercetărilor științifice și a resurselor educaționale în arhive cu acces deschis sau repozitorii. Astăzi, acestea au devenit instrumente cruciale în promovarea imaginii și sporirea vizibilității instituției în mediul informațional modern, precum și în creșterea credibilității în lumea științifică.

În acest context, în baza actelor normative internaționale, naționale și instituționale în vigoare cum sunt: *Inițiativa Accesului Deschis de la Budapesta (2002)*; *Declarația de la Bethesda privind Accesul Deschis la Publicații (2003)*; *Declarația de la Berlin privind Accesul Deschis la Cunoștințe în domeniul Științei și Științelor Umanitare (2003)*; *Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova (2004)*; *Recomandările UE (Petiția, 2007)*; *Principii obligatorii privind accesul public la rezultatele cercetărilor finanțate de Consiliul European de Cercetare (European Research Council) (2008)*; *Proiectul pilot al Comisiei Europene (Science in Society) în Programul Cadru pentru Cercetare (PC7) (din 2008)*, în anul 2012, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB) a inițiat *Proiectul Repozitoriului instituțional ORA (OPEN RESEARCH ARCHIVE) USARB [1]*. A fost elaborat conceptul, eta-

Natalia CULICOV

Abstract

The article reflects the stages of creation and development of Institutional Repository ORA (OPEN RESEARCH ARCHIVE) USARB, which is an electronic Institutional Archive with open access to long term storage, managed by Scientific Library USARB concerning storing, preservation and dissemination of university scientific productions. The Repository structure, the librarians team archiving documents are described. The use of Repository it is analysed according Google Analytics statistics.

Keywords: *Institutional Repository, electronic archive, open-access, scientific research, scientific product.*

pele de implementare, pregătirea pachetului de documente normative privind publicarea autorilor în acces deschis: *Politica instituțională a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți privind Accesul Deschis* (<http://libruniv.usarb.md/profesional/politici.html>), înregistrată în registrul internațional ROARMAP (Registry of Open Access Repository Mandates and Policies); *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional ORA USARB*, aprobate la ședința Senatului USARB, proces-verbal nr. 2 din 16 septembrie 2015.

Repozitoriul OPEN RESEARCH ARCHIVE (ORA) USARB (<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>) este o arhivă electronică instituțională cu acces deschis, cu depozitare de lungă durată, fiind gestionat de Biblioteca Științifică USARB, având drept scop crearea și gestionarea unui sistem sigur de arhivare (depozitare) centralizată a rezultatelor științifico-didactice ale Uni-

versității de Stat „Alecu Russo” din Bălți în vederea acumulării, stocării, conservării și diseminării acestor rezultate, accesibil pentru oricine, oricând și oriunde [2].

Principalele obiective ale repozitoriului sunt: extinderea accesului la cercetarea științifică universitară; creșterea transparenței și eficientizarea comunicării științifice; sporirea competitivității, vizibilității și impactului rezultatelor cercetărilor științifice la nivel național și internațional; majorarea numărului de citări a publicațiilor cercetătorilor; promovarea imaginii universității și a cercetătorilor; crearea unui sistem accesibil și viabil de evidență și control al publicațiilor și autorilor în funcție de diverse criterii (facultăți, bibliotecă, genuri de documente etc.); asigurarea unui mediu eficient și de încredere pentru autori de a-și plasa documentele în format electronic într-o arhivă bine organizată, asigurarea accesului liber la cercetările lor.

The screenshot displays the ORA USARB website interface. At the top, there is a navigation bar with the ORA USARB logo and the text "OPEN RESEARCH ARCHIVE OF ALECU RUSSO BALTI STATE UNIVERSITY". Below the navigation bar, there is a search bar and a "Sign in" button. The main content area features a grid of book covers and a search filter section. The search filter section includes "Communities in DSpace" with options for "BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ" and "COLECȚIA INSTITUȚIONALĂ". The "Discover" section has filters for "Author", "Subject", and "Date issued". The "Author" filter shows "Harcișcu, Elena" with 25 results and "Ștefan, Elena" with 27 results. The "Subject" filter shows "explicții" with 68 results and "Biblioteca Științifică USARB" with 43 results. The "Date issued" filter shows "2018 - 2016" with 622 results and "2000 - 2009" with 222 results. Below the search filters, there is a list of communities with their respective result counts:

Community	Count
FACULTATEA DE DREPT ȘI ȘTIINȚE SOCIALE	22
FACULTATEA DE LITERE	22
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI, PSIHOLOGIE ȘI ARTE	22
FACULTATEA DE ȘTIINȚE REALE, ECONOMICE ȘI ALE MEDIULUI	22
FILIALA BĂLȚI A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI	22
ISTORIA ȘI MANAGEMENTUL USARB	22
REVISTE	22
ȘCOALA DOCTORALĂ	22
profesori universitari	22
arta	21
educație artistică	20
revista	20
cercetări științifice	19
educație muzicală	16
Nicoară, Maria	22
Popa, Mihail	20
Topală, Pavel	18
Capceles, Valeriu	18
Fotescu, Emil	18
Rusu, Gheorghe Ioan	18

Din echipa de organizare și dezvoltare a repozitoriului fac parte: Departamentul de Știință și Relații internaționale a USARB, care coordonează și monitorizează procesul de creare și dezvoltare a Repozitoriului, analizează și soluționează diverse probleme și situații privind depozitarea publicațiilor; Biblioteca Științifică USARB care asigură procesul de creare și dezvoltare a repozitoriului instituțional în calitate de executant principal (administrator); asigură dezvoltarea repozitoriului sub aspect tehnologic și de conținut; recepționează documente / informații de la autori în scopul plasării acestora în Repozitoriu; examinează legalitatea distribuirii documentelor cu acces deschis; realizează nemijlocit procesul de arhivare a documentelor; oferă consultații autorilor privind autoarhivarea publicațiilor; asigură funcționarea software-ului, suportul tehnic și conservarea publicațiilor electronice; Centrul editorial USARB care prezintă Bibliotecii formatul electronic al documentelor editate [2].

Repozitoriul instituțional ORA USARB este creat în baza software-ului open source (OSS) DSpace, cu utilizarea protocolului OAI-PMH (Open Initiative Protocol for Metadata Harvesting).

În urma mai multor dezbateri s-a decis ca arhiva să fie structurată în următoarele comunități: *Biblioteca Științifică, Colecția instituțională, Facultatea de Drept și Științe Sociale, Facultatea de Litere, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului, Filiala Bălți a Academiei de Științe a Moldovei, Istoria și Managementul USARB, Reviste, Școala Doctorală.*

În interiorul comunității, materialele sunt clasate în subcolecții conform tipului documentului: *articole, anale, anuare, conferințe, colocvii, dicționare, monografii, bibliografii, multimedia, publicații didactice, publicații metodice, teze de doctorat etc.*

Conform *Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional ORA USARB*, depunerea publicațiilor în Repozitoriu poate fi realizată prin două modalități: autoarhivarea de către autori a publicațiilor proprii, pentru aceasta autorii au nevoie de autorizarea administratorului de sistem prin atribuirea unui cont de acces ce le oferă dreptul de deponent sau arhivarea publicațiilor, sau de către personalul bibliotecii, în cazul în care autorul acordă dreptul de arhivare

bibliotecii. Personalul bibliotecii arhivează publicațiile recepționate de la autori, de la Centrul editorial al universității, precum și publicațiile editate de bibliotecari ori cele digitizate din colecția bibliotecii [2].

Pentru a arhiva documentele în repozitoriu a fost creat un grup de lucru constituit din bibliotecari din diferite subdiviziuni ale Bibliotecii (din Serviciul Comunicarea Colecțiilor – 4 bibliotecari, Oficiul referințe bibliografice – 1, din Oficiul Catalogare și Indexare – 1). Arhivarea propriu-zisă se efectuează prin mai multe etape: pregătirea documentelor – documentele ce urmează să fie arhivate se prelucrează din punct de vedere tehnic (salvare PDF, tehnoredactare); descrierea bibliografică a documentelor în conformitate cu standardele în vigoare, atribuirea CZU, alcătuirea abstractelor și cuvintelor-cheie; arhivarea propriu-zisă, care și ea trece prin câteva etape.

În repozitoriu se plasează: articole din revistele editate de universitarii bălțeni; culgeri tematice, bibliografii, biobibliografii, monografii, materiale ale conferințelor, dicționare, resurse electronice/multimedia, publicații periodice; orice publicații ale angajaților USARB, apărute la alte edituri; autoreferate ale tezelor de doctorat și tezele de doctorat susținute de către angajații USARB; alte materiale științifice, didactice, informative, de reglementare sau de orice alt gen, la dorința autorului, cu recomandarea șefilor de catedre sau subdiviziuni. Se plasează în repozitoriu toate publicațiile curente transmise Bibliotecii de către autori, precum și documentele din retroconversie atât cele în format tradițional, cât și cele în format electronic de pe site-ul Bibliotecii și a Universității.

Publicarea în Accesul Deschis îmbunătățește diseminarea rezultatelor cercetării realizate în cadrul USARB-ului. Faptul că în 2016 repozitoriul a fost înregistrat în Registrul ROAR (Registry of Open Access Repositories (4 251 arhive digitale) http://roar.eprints.org/cgi/roar_search/advanced?location_country=md&software=&type=&order=-recordcount%2F-date, oferă o mai mare vizibilitate produsului științific și sporește ratingul universității în clasamentul celor mai bune instituții de învățământ superior din lume.

Ranking Web sau Webometrics este cel mai mare clasament academic al instituțiilor de învățământ superior. Începând cu anul 2004, o dată la șase luni, o organizație in-

dependentă, obiectivă, precum este Cybermetrics Lab (Consiliul Național de Cercetare din Spania, CSIC), asigură furnizarea de informații fiabile, multidimensionale, actualizate și utile despre performanța universităților din toată lumea, bazată pe prezența lor pe web și pe impactul lor. Scopul principal al acestui clasament este de a promova prezența pe web a instituțiilor academice, sprijinirea inițiativelor deschise pentru creșterea semnificativă a transferului de cunoștințe științifice și culturale generate de universități întregii societăți. Topul este unul dintre cele mai puternice instrumente de succes pentru demararea și consolidarea proceselor de schimbare în mediul academic, creșterea angajamentului cercetătorilor și stabilirea unor strategii pe termen lung. Obiectivul acestui Laborator nu este de a evalua site-uri web, designul sau gradul de utilizare al acestora sau popularitatea conținutului acestora în funcție de numărul de vizite sau vizitatori. Indicatorii web sunt considerați ca proxy-uri în evaluarea corectă, cuprinzătoare, profundă a performanței globale universitare, luând în considerare activitățile, realizările sale, relevanța și impactul acestora.

Înregistrarea în DOAR-Directory of Open Access Repositories (<http://www.open-doar.org/find.php?rID=3714&format=full>)

și lansarea solicitării de înregistrare a Repozitoriului USARB în Webometrix (va fi inclus în ediția din ianuarie 2017 <http://repositories.webometrics.info>), de asemenea contribuie la o vizibilitate mai mare a universității bălțene.

Un aspect foarte important este faptul că lucrările din ORA USARB sunt pasibile căutărilor și măsurărilor în Google Scholar, inclusiv cu ajutorul softului Publish or Perish.

Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB înglobează la moment 1152 de titluri ale 501 autori – cadre didactice și bibliotecari USARB. În total, repozitoriul a fost accesat de 131 559 ori și s-au efectuat 188 960 de căutări. Cea mai veche lucrare arhivată în repozitoriu este din anul 1970, cea mai nouă – din 2016.

Repozitoriul Instituțional asigură o componentă esențială în sistemul de comunicare științifico-didactică, sporește vizibilitatea, accesul la rezultatele științifice și eficiența activității de cercetare; confirmă importanța științifică, socială și economică a cercetărilor științifice și, astfel, statutul și importanța publică a universității. Trebuie să admitem și faptul că, pe anumite dimensiuni, arhivarea rezultatelor cercetătorilor în repozitoriu duce la promovarea imaginii USARB și la creșterea vizibilității pe Internet prin prezentarea producției științifice proprii în rețeaua globală [3].

Referințe bibliografice:

1. HARCONIȚA, Elena. Repozitoriul USARB: conceptualizare și abordare practică. În: *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*. Ed. a 4-a. Materialele Colloquia Professorum din 18 oct. 2013. Bălți, 2014, pp. 163-168; [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/1289/1/163-168%20harconi%C5%A3a.PDF>.
2. GUDIMA, Ana. Crearea și dezvoltarea repozitoriilor instituționale în bibliotecile universitare din Republica Moldova. În: *Bibliouniversitas@ABRM.md* [on-line]. 2015, nr. 3. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/bibliouniv_rev/articole/2015-3/crearea_dezvoltarea.pdf.
3. Politica instituțională a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți privind Accesul Deschis. Bălți, 2015, 3 p. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://libruniv.usarb.md/profesional/politici.html>.
4. Regulament cu privire la organizarea și funcționarea repozitoriului instituțional ORA – USARB. Bălți, 2015. 7 p.
5. STAVER, Mihaela. ORA USARB - un instrument necesar pentru instruirea la distanță [on-line]. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <https://ru.scribd.com/doc/293767965/Mihaela-STAVER-ORA-USARB-un-instrument-necesar-pentru-instruirea-la-distan%C8%9B%C4%83>.
6. ȚURCAN, Nelly. Politicile Accesului Deschis [on-line]. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/06.-p.41-56.pdf>.
7. БУЙНИЦКАЯ, Татьяна. Институционный репозиторий как средство повышения научного рейтинга преподавателя. В: *Образовательные технологии и общество*. 2014, nr. 1, pp. 406-416. [on-line] [Дата обращения 7.10.2016]. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/institutsionnyy-repozitoriy-kak-sredstvo-povysheniya-nauchnogo-reytinga-prepodavatelya>.